

SCI-CONF.COM.UA

**WORLD SCIENCE:
PROBLEMS, PROSPECTS
AND INNOVATIONS**

**PROCEEDINGS OF X INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JUNE 16-18, 2021**

**TORONTO
2021**

WORLD SCIENCE: PROBLEMS, PROSPECTS AND INNOVATIONS

Proceedings of X International Scientific and Practical Conference
Toronto, Canada
16-18 June 2021

**Toronto, Canada
2021**

UDC 001.1

The 10th International scientific and practical conference “World science: problems, prospects and innovations” (June 16-18, 2021) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2021. 607 p.

ISBN 978-1-4879-3793-5

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // World science: problems, prospects and innovations. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2021. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/x-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-world-science-problems-prospects-and-innovations-16-18-iyunya-2021-goda-toronto-kanada-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: toronto@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua/>

©2021 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2021 Perfect Publishing ®

©2021 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

1.	<i>Andrus O.</i> IMPROVEMENT OF THE NATIONAL PRICING MECHANISM IN UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECTS.	12
2.	<i>Afanasieva L., Smyrnova M.</i> FOREIGN LANGUAGE AS A TOOL OF COGNITIVE AND PROFESSIONAL ACTIVITY.	15
3.	<i>Bendiuh V., Komarysta B., Klanovets O.</i> ANALYSIS OF INDICATORS AFFECTING THE QUALITY OF LIFE AND HEALTH IN UKRAINE.	21
4.	<i>Bunyatova L. N., Gahramanova A. Ya., Mammadova G. I.</i> STUDY OF THE MYCOBIOTA OF EVERGREEN PLANTS.	32
5.	<i>Fediv I., Fediv R.</i> THE WAYS FOR DEVELOPMENT AND MANAGING THE CHALLENGES OF UKRAINIAN AGRICULTURAL EXPORT.	36
6.	<i>Halysh V., Trus I., Benatov D., Ploskonos V., Krysenko T., Vozovych A., Horianoi V.</i> UTILIZATION OF WASTE BIOSORBENTS AS A COMPONENT OF BINDING MATERIALS.	40
7.	<i>Herasym L. M., Lopushniak L. Ya., Sukhonosov R. O., Lebedeva A. O.</i> FORMATION OF INVESTIGATIVE COMPETENCE OF TEACHERS IN HIGHER MEDICAL EDUCATION INSTITUTIONS.	50
8.	<i>Hulko B.</i> CHERRY CLONAL ROOTSTOCKS PROPAGATION IN CONDITION OF WESTERN UKRAINE.	54
9.	<i>Horokhova I. V., Horokho S. V.</i> INFORMATIONAL TECHNOLOGIES' ROLE IN EDUCATIONAL PROCESS DURING THE QUARANTINE.	57
10.	<i>Horiushko S. D.</i> CRYPTOCURRENCY MINING AND ITS EFFECTS ON EVERYDAY LIFE.	63
11.	<i>Khalik S. V., Shvets A. V., Rychka O. V.</i> RETROSPECTIVE ANALYSIS OF INJURIES AMONG SERVICEMEN IN COMBAT ZONE AND IN THE DAILY ACTIVITY CONDITIONS.	66
12.	<i>Kharchenko V. V.</i> GREEN ECONOMY AND CONSTRUCTION.	74
13.	<i>Kyshenko V. D., Romashchuk A. N.</i> SYNERGISTIC APPROACH TO THE TASK OF CONTROL TECHNOLOGICAL COMPLEXES.	84
14.	<i>Liashenko O., Turski I., Kondratska L.</i> MATHEMATICAL MODELS OF INNOVATION PROCESSES: MICROECONOMIC LEVEL.	92

15.	<i>Liudkevych H. P., Sukhan D. S., Lysytska Ye. V., Verstiuk S. B., Melnyk V. A.</i>	101
	CONNECTION BETWEEN HIF1A POLYMORPHISM AND CANCER.	
16.	<i>Mohammad Afsar Quasim, Abhishek Singh, Mansuri Uzer, Manisha Gayan, Olenovych O.</i>	107
	DIABETIC KIDNEY DISEASE: MODERN ASPECTS OF PATHOGENESIS, MANAGEMENT STRATEGIES.	
17.	<i>Ovcharenko O. V.</i>	116
	ONE APPLICATION OF GENERALIZED HYPERGEOMETRIC FUNCTIONS TO GENERALIZE SPECIAL FUNCTIONS.	
18.	<i>Paliei T.</i>	124
	MANIPULATIVE STRATEGIES IN POLITICAL DISCOURSE.	
19.	<i>Shcherbakova I., Kirichenko Ya., Huk N.</i>	129
	ADAPTATION OF EARLY CHILDHOOD WITH SPEECH DISORDERS TO PRE-SCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTION CONDITIONS.	
20.	<i>Smilianska O. A., Perlova V. V.</i>	135
	CRITERIA OF SELECTING ACTIVITIES FOR TEACHING SLANG TO SCHOOL LEARNERS.	
21.	<i>Suima I. P., Moshura V. V.</i>	140
	PECULIARITIES OF TRANSLATION OF DONALD TRUMP'S AND HILLARY CLINTON'S ARGUMENTATION TOOLS FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN.	
22.	<i>Sumit, Puzhikunnam Girish Menon, Subair Almas, Sharafudeen Safa, Pashkovska N.</i>	146
	LADA: MODERN STRATEGIES IN MANAGEMENT.	
23.	<i>Tertychna A. A.</i>	156
	TO UNDERSTAND THE LEGAL NATURE TERMS "LUSTRATION": INDIVIDUAL THEORETICAL APPROACHES.	
24.	<i>Yakymchuk M. A., Korchagin I. M.</i>	161
	FEATURES OF THE DEEP STRUCTURE WITHIN AREAS OF HYDROGEN DEGASSING IN GREENLAND, CANADA AND BERMUDA TRIANGLE.	
25.	<i>Yevstihnieiev I. V.</i>	172
	CURRENT PROBLEMS OF INVASIVE CANDIDOSIS.	
26.	<i>Астап`єва О. М., Грушка Г. В., Паскевич О. І., Максимішин О. В.</i>	176
	ТИРОГЛОБУЛІН – НАДІЙНИЙ МАРКЕР РЕЦИДИВІВ ТА МЕТАСТАЗІВ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ТИРОЇДНОГО РАКУ.	
27.	<i>Бандура Ю. Б.</i>	183
	СУЧАСНІ ВИДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.	
28.	<i>Біла Н. В., Бринза М. С.</i>	187
	РОЛЬ ТРАНСФОРМУЮЧОГО ФАКТОРУ РОСТУ- β 1 В ФОРМУВАННІ ГІПЕРТЕНЗИВНОГО СЕРЦЯ.	

29.	Бильченко Е. В. ОТЧУЖДЕНИЕ КАК САМОЗАВИСИМОСТЬ: СИМВОЛИЧЕСКИЕ ПЕРЕДЕЛЫ ИДЕНТИЧНОСТИ СУБЪЕКТА И ИХ ПРЕОДОЛЕНИЕ.	192
30.	Боднарюк О. І., Андрієць О. А., Юзвик І. С. ОСОБЛИВОСТІ МІКРОБІОЦЕНОЗУ ПІХВИ У ДІВЧАТ, ХВОРИХ НА САЛЬПІНГООФОРИТ.	202
31.	Бурзак К. А. РАЗРАБОТКА И ИССЛЕДОВАНИЕ МОДЕЛЕЙ ОБУЧАЮЩИХ СИСТЕМ С ВИЗУАЛИЗАЦИЕЙ.	210
32.	Бутузова Л. П., Мельник Т. С. МОТИВАЦІЙНА ГОТОВНІСТЬ СТУДЕНТА ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.	219
33.	Ванькович Н., Спыну А., Чобану В. ЗНАЧЕНИЕ ЗАРОДЫШЕВОЙ ПЛАЗМЫ LANCASTER В СЕЛЕКЦИИ КУКУРУЗЫ.	228
34.	Веклич Д. Є., Андрєєв А. В. КОНСТИТУЦІЙНА РЕФОРМА В АСПЕКТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ УКРАЇНИ.	234
35.	Вилка Л. Я. СПЕЦИФІКА ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.	238
36.	Войтович М. В. ПСИХОЛОГИ В ОСВІТІ: ПРОФЕСІЙНЕ САМОЗДІЙСНЕННЯ.	245
37.	Воскобойнікова Т. Г. ПРОБЛЕМА ВІЙНИ У ТВОРЧОСТІ ХАРКІВСЬКОГО КОМПОЗИТОРА ТА АРАНЖУВАЛЬНИКА О. І. ЛІТВІНОВА.	250
38.	Гердова К. О., Забродіна О. В. ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ.	254
39.	Григоренко С. М., Лись Д. А., Баранов М. О., Травін Р. А. РОЗРОБКА СТРУКТУРНОЇ СХЕМИ СИСТЕМИ МОБІЛЬНОГО ДОСТУПУ.	259
40.	Демідова О. М., Єлісеєва Д. С. ОБҐРУНТУВАННЯ ОЗДОРОВЧОГО ВПЛИВУ ЗАСОБІВ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ АЕРОБІКИ В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ.	263
41.	Дзюба М. І. СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ.	271
42.	Дичко Д. В., Дичко О. А., Бобирєв В. Е., Мельник І. М., Дичко В. В. ФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ З ПАТОЛОГІЄЮ ЗОРУ.	276
43.	Дорохіна Г. І. ВИКОРИСТАННЯ МАТРИЦЬ ПРИ ВИБОРІ ПРОТОТИПІВ В ДОСЛІДЖЕННЯХ ТА ПРОЕКТУВАННІ АРХІТЕКТУРНИХ ОБ'ЄКТІВ.	283

44.	<i>Домаскіна М. А.</i> ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕМИ «ТРИВИМІРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ» У ШКІЛЬНИЙ КУРС ІНФОРМАТИКИ.	288
45.	<i>Доцевич Т. І.</i> ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ.	292
46.	<i>Есенбекова У. М.</i> ПРОСВЕТИТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ТЕЛЕВИДЕНИЯ, ИХ ВЛИЯНИЕ НА ФОРМИРОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ В КАЗАХСТАНЕ.	300
47.	<i>Жаборюк І. А., Геркерова О. М.</i> THE GRAMMATICAL ESSENCE OF IMPERSONAL SENTENCES IN SLAVIC LANGUAGES.	309
48.	<i>Жидик А. І.</i> ІНФРАСТРУКТУРА ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ.	315
49.	<i>Зезюков Д. М., Любушкіна Н. Є.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ТРИМАЛЬНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ЗВАРНИХ СТИКІВ С21-РИ З КУТОВИМ РОЗМІЩЕННЯМ НАКЛАДОК.	320
50.	<i>Зеленько О. О., Толок Д. В.</i> БЕЗРОБІТТЯ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.	324
51.	<i>Кадиров Ш. Ю., Рахимов Ж. К., Палвонов С. А.</i> СОЗДАНИЕ НОВЫХ И УЛУЧШЕННЫХ СОРТОВ ХЛОПЧАТНИКА.	329
52.	<i>Кісенко О. С., Драгоненко А. О.</i> АКЦІЇ ПРОТЕСТУ ЯК ФОРМА ВТРУЧАННЯ У ДІЯЛЬНІСТЬ СУДОВИХ ОРГАНІВ.	335
53.	<i>Княженко І. І., Гурбик Ю. Ю., Біляєв С. С., Балабін К. В.</i> ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ.	342
54.	<i>Ковчина І. М., Панченко М. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИКІВ В ПРОЦЕСАХ СВІТОВОЇ ПОЛІТИКИ.	348
55.	<i>Коновальчук Н. О.</i> ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-ДОШКИ MIRO ЯК ІНСТРУМЕНТА НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ДИСТАНЦІЙНО.	352
56.	<i>Коротіч Г. В.</i> АНТРОПОЛОГІЧНІ ПОГЛЯДИ Б. П. ВИШЕСЛАВЦЕВА.	358
57.	<i>Кутовая О. В., Лаврентьев М. А.</i> РАЗРАБОТКА МАКРОСА ДЛЯ УСТАНОВЛЕНИЯ УРАВНЕНИЙ РЕГРЕССИИ В ФАРМАЦЕВТИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЯХ.	362
58.	<i>Куцик В. І., Лесько С. Р.</i> ВПЛИВ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.	367

59. *Лисканич М. В., Слабий О. О., Жовнірук Р. А.* 371
ВПЛИВУ ЖОРСТКОСТІ БУРИЛЬНОГО ІНСТРУМЕНТУ НА
ПРОЦЕС ВЗАЄМОДІЇ ШАРОШКОВОГО ДОЛОТА З ВИБОЄМ
СВЕРДЛОВИНИ.
60. *Люта Д. А., Поправка А. С.* 376
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ПОСЛУГ ЗАКЛАДІВ
РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА ДЛЯ ЛЮДЕЙ З
ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УКРАЇНІ.
61. *Лялюк-Вітер Г. Д.* 380
ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ
КОМПАНІЇ ДТЕК БУРШТИНСЬКА ТЕС НА НАВКОЛИШНЄ
ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ.
62. *Мартинова Г. А.* 383
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ
ПІДЛІТКІВ.
63. *Матукова Г. І., Матукова-Ярига Д. Г.* 387
АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ОЦІНКИ
МЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.
64. *Махамаджонов Р. К., Омонов Шохрух Икрам угли* 393
АВТОМАТИЗАЦІЯ И КОНТРОЛЬ ЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ
И ПОДСТАНЦИЙ.
65. *Мачульський Г. М., Калита Я. М., Недвига М. В.* 400
АНТРОПОГЕННІ МОДИФІКАЦІЇ ЛАНДШАФТІВ СНОВСЬКОГО
РАЙОНУ, ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ (НА ПРИКЛАДІ СЕЛА
КУЧИНІВКА).
66. *Мороз І. М.* 408
КЛАСИФІКАЦІЯ ІСТОРИЧНИХ ДЖЕРЕЛ І.КРИП'ЯКЕВИЧЕМ (ЗА
МАТЕРІАЛАМИ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ 1918 Р.).
67. *Ніколаєва А. Д.* 412
РОЗРАХУНОК ЄМНІСНОЇ ПРОВІДНОСТІ ПОВІТРЯНИХ ЛІНІЙ
НАДВИСОКОЇ НОМІНАЛЬНОЇ НАПРУГИ.
68. *Оришко С. П., Ткачук В. П., Степанюк С. І., Чепеляк О. Д.* 420
СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ВЕЛОТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.
69. *Павліченко В. І., Приходько О. Б., Ємець Т. І., Малєєва Г. Ю.* 425
ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ «КОМАР-ЛЮДИНА-ПЛАЗМОДІЙ».
70. *Панасенко Н. М.* 432
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ
ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ВЧИТЕЛІВ.
71. *Панченко В. В.* 439
ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
СТУДЕНТАМИ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.

72.	<i>Перепелиця О. О., Яремій І. М., Косуба Р. Б., Гордієнко В. В.</i> ДОСТУПНІСТЬ ТА ВИСВІТЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ АКАДЕМІЧНОГО ПЕРСОНАЛУ КАФЕДРИ ДЛЯ ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ПРИ АКРЕДИТАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.	446
73.	<i>Пилипенко Н. В., Прокопенко Д. Ю.</i> СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ.	454
74.	<i>Просандєєва Л. Є.</i> ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я І ОСВІТА: ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ.	461
75.	<i>Полищук В. Г.</i> ОСОБЕННОСТИ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОЙ СТАБИЛЬНОСТИ С ПОЗИЦИЙ СОЦИО-ЭКОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО ВИДЕНИЯ.	465
76.	<i>Поляренко В. С.</i> ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВИЙ АСПЕКТ ВИРАЖЕННЯ РИСИ ХАРАКТЕРУ «НАПОЛЕГЛИВИЙ, ВПЕРТИЙ» НА ПРИКЛАДІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ.	473
77.	<i>Помпій О. О., Помпій Е. С., Керімова Т. М.</i> ПОШИРЕНІСТЬ ВТОРИННИХ ДЕФОРМАЦІЙ ЗУБНИХ РЯДІВ У ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.	479
78.	<i>Ріпак М. О.</i> РІВЕНЬ ЗНАНЬ ЖІНОК СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ З ПИТАНЬ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ.	485
79.	<i>Рижкова К. Г.</i> АРХІТЕКТУРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК СУЧАСНИЙ МЕТОД ПРОЕКТУВАННЯ.	491
80.	<i>Саух П. Ю., Саух І. В.</i> КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ ФЕНОМЕН СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ КОМПЕТЕНЦІЙ.	494
81.	<i>Сембрат А. Л.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ КОРЕКЦІЇ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ З ДИСФУНКЦІОНАЛЬНИХ СІМЕЙ.	499
82.	<i>Семінська Є. Ю.</i> НЕОБХІДНІСТЬ ОНОВЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ НАВЧАННЯ.	505
83.	<i>Симоненко А. Д., Купрацевич С. М.</i> ІНТЕГРАЦІЯ СУСПІЛЬНОГО ТА РОДИННОГО ВИХОВАННЯ В ПРАКТИЦІ РОБОТИ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.	508
84.	<i>Сорокун С. В., Коваленко Т. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ERP-СИСТЕМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ.	513

85. **Стоянова Т. В., Савченко Є. Ю., Кириченко Д. О.** 516
ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ КИТАЙСЬКОМОВНИХ
ВЛАСНИХ НАЗВ У ПЕРЕКЛАДАХ ХУДОЖНЬОЇ ДИТЯЧОЇ
ЛІТЕРАТУРИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.
86. **Тесленко С. О., Московченко К. С., Ярошко Н. О.** 520
ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І СІМ'Ї У
ФОРМУВАННІ МОРАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ
ШКОЛІ.
87. **Тимчик С. Г., Пащенко Г. І.** 525
ЕКСПЕРТНА ОЦІНКА ВПЛИВУ РІЗНИХ ТИПІВ НАВАНТАЖЕНЬ
НА СЕРЦЕВО – СУДИННУ СИСТЕМУ В СИЛОВИХ ВИДАХ
СПОРТУ.
88. **Тихомиров А. Ю., Кузнецов П. М., Ярошук О. В., Зайцев С. В.** 532
ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ АТОМНОЇ
ЕЛЕКТРОСТАЦІЇ ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ МОДЕЛІ
ВАРІАБЕЛЬНОГО ДОЗУВАННЯ
ОКСИЕТИЛІДЕНДИФОСФОНОВОЇ КИСЛОТИ В
ОХОЛОДЖУЮЧУ ВОДУ ТЕПЛООБМІННОГО ОБЛАДНАННЯ.
88. **Ткачук О. С.** 541
ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ В
ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ.
90. **Толокнов А. А.** 551
ОГЛЯД ЗАСОБІВ HTML І CSS ДЛЯ СТВОРЕННЯ ДОСТУПНОГО
ВЕБ-РЕСУРСУ.
91. **Федоренко О. І., Носирєва О. В.** 556
ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ «КОМП'ЮТЕРНІ
НАУКИ».
92. **Фильчук Т. Ф., Величко Д. А.** 561
ЯЗЫКОВОЕ МАНИПУЛИРОВАНИЕ В РЕКЛАМНОМ ДИСКУРСЕ.
93. **Харченко Т. І.** 569
ВПЛИВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА
ЕКОНОМІКУ В КРАЇНІ.
94. **Череп О. Г., Кухар М. В.** 572
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ.
95. **Черних С. А., Лемішко С. М., Зінов'єва Г. С., Божко О. О.** 581
ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ФУНГІЦИДІВ
ПРОТИ ЧЕРВОНОЇ ГНИЛІ КАЧАНІВ ПРИ ВИРОЩУВАННІ
КУКУРУДЗИ В УМОВАХ ПІВНІЧНОГО СТЕПУ УКРАЇНИ.
96. **Шапакидзе Е. Д., Натрошвили Д. В., Капанадзе И. Г.** 586
ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНИЙ ПЛУГ С ИЗМЕНЯЕМОЙ ШИРИНОЙ
ЗАХВАТА.

97. **Шиманський В. Я., Харун П. В., Чернецька С. Б.** 594
ПРИСТРІЙ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МАТЕРІАЛІВ НА
ЗНОСОСТІЙКІСТЬ ПРИ ТЕРТІ ОБ НЕЖОРСТКО ЗАКРІПЛЕНІ
АБРАЗИВНІ ЧАСТИНКИ.
98. **Юрчишена Л. В.** 601
ОЦІНКА ВПЛИВУ ДОХОДІВ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ
УНІВЕРСИТЕТІВ.

УДК 373.3.016:811.161.2(07)

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Ткачук Ольга Сергіївна

старший викладач кафедри

теорії і методик початкової освіти

Рівненський державний гуманітарний університет

м. Рівне, Україна,

Анотація. У статті розглянуто питання інтеграції навчальної діяльності на уроках української мови та літературного читання в початковій школі. Досліджено особливості використання літературних творів письменників рідного краю як засобу навчання української мови та мовлення на інтегрованих уроках мовно-літературної освітньої галузі.

Ключові слова: інтеграція, інтегроване навчання, інтегрована технологія, інтегрований підхід, інтегрований урок.

Сучасна початкова освіта характеризується системними змінами у структурі та змісті навчального процесу. Переосмислення пріоритетів навчання, ролі учня як суб'єкта освітньо-виховного процесу, а також суспільні зміни зумовлюють нетрадиційні підходи до вирішення багатьох освітніх проблем. Однією з провідних тенденцій розвитку сучасної освіти є інтеграція її змісту.

Інтеграція як процес створення цілісної і багатомірної картини світу сьогодні набуває статусу одного з провідних методологічних і дидактичних принципів. Інтеграція навчальних предметів мовно-літературної освітньої галузі передбачає формування в учнів цілісної духовної та мовної картини світу і здійснюється на рівні мети й завдань шкільних програм, а реалізується на рівні змісту кожного компонента і технології проведення уроків.

Результати проведеного анкетування вчителів початкової школи та

студентів педагогічних факультетів Рівненського державного гуманітарного університету дозволяють зробити висновок про значний інтерес до методики реалізації інтегративного підходу, існування труднощів у проведенні інтегрованих уроків та введення комплексних інтегративних завдань до структури уроків української мови за компетентнісним підходом.

Усе перераховане свідчить про те, що ідеї інтегрованого навчання сьогодні надзвичайно актуальні, оскільки сприяють успішній реалізації нових освітніх завдань, визначених державними документами. Інтеграція навчання передбачає створення принципово нової навчальної інформації з відповідним структуруванням навчального матеріалу, навчально-методичним забезпеченням, новими технологіями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідність інтеграції доведена філософами, психологами, педагогами, дидактами та лінгводидактами. В українській науці започатковано дослідження філософії інтегративної освіти (Р. Арцишевський, С. Клепко), її дидактичних (Н. Бібік, С. Гончаренко, В. Ільченко, І. Козловська, О. Савченко) і психологічних (І. Бех, Т. Яценко) засад. Дослідженням ефективності інтеграційного навчання на уроках української мови займалися учені лінгводидактики (О. Біляєв, Л. Варзацька, М. Вашуленко, М. Пентилюк та ін.) і методисти літературної освіти (Н. Волошина, М. Жулинський, О. Мазуркевич, В. Шуляр та ін.).

Практика свідчить, що в умовах інтегрованого навчання ефективніше відбувається взаємопроникнення й систематизація знань учнів, становлення у них цілісної та багатомірної картини світу, розвиток творчих здібностей і гнучкого мислення (симультанного, критичного, діалектичного). Проте у загальній освіті інтегративний підхід є недостатньо концептуалізованим і слабо забезпечений технологічно. Виникає необхідність у глибшому вивченні теорії творчого розвитку учнів початкової школи, педагогічного досвіду навчання, виховання і розвитку особистості школяра засобами інтеграції, сучасної практики інтегрованих уроків.

Мета дослідження – виявлення методичних можливостей впровадження

інтегративного підходу в навчальний процес початкової школи; реалізація інтегрування навчальної діяльності на уроках української мови та літературного читання.

Виклад основного матеріалу. Сучасна компетентнісно й особистісно орієнтована шкільна мовна і літературна освіта спрямована на розвиток ключових і предметних компетентностей мовної особистості. Найголовнішим завданням якої є формування успішного учня-мовця й учня-читача. У завданнях Нової української школи визначено ключову мету початкового курсу мовно-літературної освіти є «розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей» [1, с. 192].

Ключові компетентності учня формуються і розвиваються безпосередньо саме на уроках української мови та літературного читання. Це спонукає вчителя до більш серйозної та сучасної підготовки до уроку, креативності, пошуку ефективних технологій навчання української мови і літературного читання, бажання навчити учнів, для того, щоб сформувати особистість учня нового тисячоліття, здатного вільно, правильно й уміло спілкуватися в різних сферах суспільної комунікації. Сформувати учня нового тисячоліття вчитель зможе завдяки впровадженню в практику навчання, творчо підготовленої інтегрованої технології.

До складових педагогічної технології як системного інтегрованого способу організації освітньо-виховного процесу належать: планування цілей і завдань, прогнозування результатів педагогічної взаємодії; реалізація цілей через систему засобів, інструментальних дій і операцій у процесі організації педагогічної взаємодії; оцінювання й коректування результатів педагогічної взаємодії. Слід також відмітити, що планування інтегрованого уроку

неможливе без цих складових педагогічних технологій [2, с. 69].

Важливим напрямком методичного оновлення уроків, як зазначає О. Савченко, є проведення їх на основі інтеграції змісту, відібраного з кількох предметів і об'єднаного навколо однієї теми [3, с. 28]. Інтегрований підхід до проведення уроків української мови розуміємо як програму педагогічної діяльності, що передбачає знаходження спільних понять, тем, видів діяльності для зближення предметних знань та отримання нових. Застосування інтегративного підходу на уроках української мови позитивно позначається на результативності формування в школярів мовних і мовленнєвих навичок. Вони характеризуватимуться вищою системністю, набуватимуть узагальненості, комплексності, усвідомленості. У контексті інтегрованого підходу до формування змісту освіти «навчальний матеріал повинен певним чином бути організований: кожен дисципліну треба вивчати не ізольовано, а як частину цілого. З дидактичного погляду це дає можливість уникати дублювання навчального матеріалу, розглядати споріднені поняття під різним кутом зору, визначати оптимальну послідовність вивчення окремих тем як у структурі окремих дисциплін і їх елементів, так і в системі навчальних дисциплін» [4, с. 41].

Крім того, систематичне використання в навчальному процесі інтегративних підходів позитивно змінює діапазон застосування знань і умінь, сприяє формуванню в дітей широких пізнавальних інтересів.

Систематичне використання інтегративних підходів виробляє в учнів уміння критично осмислювати матеріал, що вивчається. Новий матеріал школярі порівнюють із тими знаннями, які їм відомі, зіставляють їх, аналізують, додають із відомого раніше. І ця активна розумова діяльність по узагальненню нового під впливом раніше відомого із суміжних дисциплін сприяє більш міцному засвоєнню програмного матеріалу.

Основними шляхами реалізації інтегрованого підходу вважаємо проведення інтегрованих уроків. Інтегрований урок – це урок, який немає обмежених кордонів, він дає змогу дітям вільно та системно розуміти та

оволодівати конкретними поняттями та явищами. Таким чином, ми можемо перебудувати навчальний процес так, що на одному уроці зможемо поєднати узагальнені компетентності, що раніше формувалися окремо.

Інтегрований урок розв'язує невелику кількість окремих завдань, а їх сукупність. Тому найбільш відповідальним етапом підготовки до інтегрованого уроку вважаємо визначення його завдань.

Наприклад, вивчаючи у третьому класі іменник як частину мови, можна запропонувати завдання відшукати ці слова у текстах творів, що вивчалися на уроках літературного читання, у словах пісень, виконуваних на уроках мистецтва, намалювати малюнок до твору.

Наведемо приклади інтегрованих завдань. Учитель пропонує прочитати або послухати уривки творів.

1. Прочитай текст. Який це текст – розповідь, опис чи міркування? Чи пам'ятаєш ти свій перший дзвоник? Розкажи.

Пам'ятник Першій вчительці

Ви пам'ятаєте свій перший дзвоник? Як маленьку дівчинку з величезними білими бантами ніс на плечі дорослий випускник? Як золотистий дзвіночок, сповіщаючи про початок вашого першого навчального року! Ви увійшли до класу, сіли за парту, познайомилися з першою вчителькою. Вона зустрічає вас кожного ранку на порозі школи, щоб повести у неповторну країну знань.

У кожного є своя перша вчителька, яка навчила читати, писати, любити Батьківщину...

У 2003 році, напередодні Дня вчителя біля одного з навчальних корпусів Рівненського державного гуманітарного університету відбулося урочисте відкриття пам'ятника Першій вчительці.

*На п'єдесталі погруддя молодої жінки з задумливим, відкритим, щирим обличчям. У **рамці**, яка символізує чи то вікно чи двері, – дзвоник, що завжди кличе до знань, до учнівських сердець. У руках – птахи. Чи варто розтлумачувати, що жінка – це вчителька, а пташки – її школярі-вихованці, які летять у самотійне життя. На стелі бронзою вибиті слова: «Вчителько*

моя, зоре світова...». Ці слова – з «Пісні про вчительку» А. Малишка.

За Р. Савуляк

- Знайди в реченнях однорідні члени і визнач, якими членами речення вони є.

- Підкресли в тексті слова важкі для вимови та написання.

- Чи однакова кількість звуків і букв у словах: *своя, залишається, дзвоник?*

- В останньому абзаці тексту назви іменники, вжиті у множині. Утвори від них форму однини. Познач закінчення і визнач рід іменників.

2. Опрацювання притчі В. Сухомлинського «Через шістдесят років».

Через шістдесят років

Під гіллястою липою сидів Старий Учитель, записував до школи дітей. На зеленій галявині було тихо. Новачки ніяковіли, чувся стриманий шепіт батьків.

До Вчителя підійшов сивий дідусь. Учитель пильно глянув йому в очі. Він упізнав свого першого учня. Шістдесят років тому під цією ж липою він записував його до школи.

- *Остапе, це ти?* - *стиха питає Учитель.*

- *Я, Вчителю... Привів онука... малого Остапа.*

Старий Учитель і його перший учень обнялися й поцілувалися. Остап зітхнув і тихо мовить:

- *Роки йдуть, учителю.*

Старий Учитель заплакав. Задумливий, схвильований, з тремтячими сльозинками в очах, він довго сидів мовчки, дивився на маленького Остапка.

Над гіллястою липою синіло літнє небо, в квітках хмелю гуділи бджоли, на далекому обрії тремтів синій ліс – як і шістдесят років тому.

- *А тепер, мої любі учні, - промовив Старий Учитель рівним, трохи схвильованим голосом, - хто ж мені скаже, для чого людині треба вчитися?*

Першим підніс руку дідусь Остап. Підніс і зняковів...

(В. Сухомлинський)

- Що дізналися з цієї притчі?
- Які почуття вона у вас викликала?
- Про що примушує замислитись цей твір?
- Які ще твори знаєте про першу вчительку?
- Чому словосполучення «Старий Учитель» написано з великої літери?

3. Слухання та розучування пісні П. Майбороди «Пісня про вчительку».

- Із якими почуттями ставиться автор «Пісні про вчительку»?

П. Майборода до своєї вчительки?

- Як музика передає почуття композитора?

4. Словесний портрет (учні складають портрет своєї вчительки, зосередившись на тих якостях, які їй притаманні, на тому, якій життєвій мудрості вона навчає).

5. Складання квітки заповідей для першої вчительки (у кожної дитини на парті лежать пелюстки квітки з написаними заповідями).

Уроки інтегрованого змісту потрібно проводити здебільшого як вступні до теми або узагальнюючі. Кожен інтегрований урок варто розпочинати з висловів відомих людей, віршованих рядків, цитат, афоризмів чи цікавих фактів. Саме такий початок буде стимулювати учнів до роздумів, збагачуватиме інтерес до уроку, налаштує емоційний фон уроку. Тісний взаємозв'язок емоційної та розумової сфери дуже важливий як для учня, так і для вчителя, оскільки так буде краще відчуватись внутрішній стан особистості.

Для інтегрованих занять доцільно використовувати спарені уроки. Оскільки програмою передбачена певна кількість уроків на сприймання усної та письмової інформації, можна з'єднати їх в інтегрованому занятті, бо на кожному з них задіюємо всі види мовленнєвої діяльності: учні переказують тексти різних стилів та типів мовлення, створюють усні та письмові висловлювання (вір-розповідь, вір-опис, вір-роздум, діалог, словесне малювання).

Наприклад, урок української мови на тему «Мої враження від твору мистецтва» може мати таке завдання.

1. Прочитати надрукований у журналі відгук.
2. Вказати зачин, основну частину, кінцівку.
3. Наскільки чітко уявлення про мистецький твір залишає цей відгук у читача? Охарактеризувати тон відгуку.

Таким Шевченка ми не бачили. Не знаю, як вам, а мені не доводилось бачити у творах мистецтва такого Шевченка, як на картині «В казематі» Андрія Антонюка. Смішний, навіть чудний дідусь – і разом з тим близький, людяний, не відсторонений. Шевченко на цій картині – страждена людина, яка поневіряється і муки свої виливає на папері.

М'яке світло вихоплює пронизливий погляд Шевченкових очей. У них я відчуваю розпачливу беззахисність і душевний біль. За глибиною психологізму це один з найсильніших портретів Кобзаря, який мені довелося бачити.

Картину написано темними, навіть тьмяними фарбами. Враження таке, ніби із зображеного на полотні простору викачано повітря. Це посилює відчуття тяжкої здавленості, несвободи, приниженості й гіркоти.

Гілка калини, кобза на задньому плані – чи то видіння, чи то реальність... Ці традиційні алегорії наближують твір до народної картини.

(За Н. Васильченко)

Під час виконання даного завдання відразу бачимо застосування інтегративного підходу (живопис з літературним читанням). Та й сама назва уроку вказує на зв'язок мови з мистецтвом. Таким чином, учні дізнаються про відомості з різних предметів одночасно.

Також можна навести фрагмент завдання на уроці узагальнення та систематизації вивченого матеріалу, де реалізується інтегративний підхід (літературного читання частково з мистецтвом).

1. Послухайте висловлювання. Чому на вашу думку, мова порівнюється з піснею?

Мова завжди живе поряд з піснею, сестрою її рідною... (Олесь Гончар)

Бо ж наша мова – як чарівна пісня, що вміщує в собі і палку любов до Вітчизни, і ярий гнів до ворогів, і волелюбні думи народнії, і ніжні запахи рідної

землі. А пісня – це найдобріша, найвиразніша мова. (П. Тичина)

Виконання такого завдання спонукає школяра думати і робити власні висловлювання.

З метою активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках літературного читання в міру необхідності можна використовувати твори мистецтва. Доцільно подавати відомості про твори живопису на всіх етапах вивчення літературного читання в школі залежно від навчальної теми і дидактичних завдань. Оскільки художня література є словесним самостійним видом мистецтва, то й твори живопису мають свою графічну специфіку зображення навколишнього життя. Вони також впливають на емоції учнів, доповнюють враження про певний літературний твір. Іншими словами, варто поєднати живе слово вчителя-словесника з наочним образом, що відтворений на художньому полотні. Здебільшого це тематично близькі картини або просто ілюстрації художників до творів письменників, які вивчаються за спеціальною програмою.

Інтегровані уроки емоційно збагачують освітньо-виховний процес, допомагають учителю різнобічно і системно сформувавши необхідні уявлення та поняття. Різні види діяльності (художньо-трудова, малювання, читання, слухання тощо), які притаманні урокам інтегрованого змісту, роблять їх цікавими, запобігають стомлюванню дітей, посилюють інтерес до навчання та школи в цілому.

Саме інтеграція словесної творчості з різними видами діяльності дає можливість сформувавши в учнів здатність сприймати предмети та явища довші різнобічно, емоційно й водночас системно.

Слід зазначити, що учні під час інтегрованих уроків, мають бути зайняті різноманітними видами діяльності і підбір цих видів має бути ретельним. Учитель повинен так продумати етапи уроку, щоб вони не лише були методично правильні, а й стали сходинками, долаючи які дитина не відчувала б великих труднощів, а крокувала впевнено, з цікавістю і легкістю. Для цього потрібно опуститись до рівня сприймання дітей і так дібрати дидактичний матеріал, щоб висвітлити певне поняття системно, цілісно, використавши

можливості кожного предмета, що інтегрується на уроці. Також потрібно дібрати відповідну наочність так, щоб вона вдало доповнювала етапи уроку. Вчитель повинен максимально задіяти кожного учня, але так, щоб не перевантажити. Для вчителя емоційний стан вихованців повинен бути важливим «каталізатором» визначення ефективності проведеного заняття. Вдало проведений урок – це велика праця сучасного педагога, тим більше, якщо цей урок – інтегрований.

Через інтеграцію здійснюється особистісно зорієнтований підхід до навчання, тому учень сам у змозі обирати «опорні» знання з різних предметів з максимальною орієнтацією на суб'єктивний досвід, що склався в нього під впливом як попереднього навчання, так і більш широкої взаємодії з навколишньою дійсністю.

Висновки. Отже, змістовні та цілеспрямовані інтегровані уроки вносять у звичайну структуру шкільної освіти новизну, оригінальність, сприяють формуванню цілісної картини світу, розгляду предмета з кількох сторін, дозволяють систематизувати знання, створюють сприятливі умови для реалізації особисто-орієнтованого, розвивального навчання учнів початкової школи. Використання інтегрованого підходу на уроках української мови та літературного читання позитивно позначається на результативності формування в школярів мовної, комунікативної та читацької компетентностей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 та 3-4 класи. Київ: Видавництво «Світоч», 2019. 336с.
2. Козловська І. М. Теоретико-методологічні аспекти інтеграції знань учнів професійно-технічної школи: дидактичні основи. Монографія / За ред. С. У. Гончаренка. Львів: Світ, 1999. 302 с
3. Антонов Н. С. Інтеграційна функція навчання. Київ: Освіта, 1989. 304 с.
4. Проблеми інтеграції у сучасній професійній освіті: методологія, теорія, практика. За ред. І. Козловської та Я. Кміта. Львів: Сполох, 2004. 244 с.